

Vitale reanimatie via de telefoon

Verlag 'Vitale reanimatie via de telefoon', Jos Vermeiren, Expert publicaties, FOD Volksgezondheid

Iemand stort voor uw ogen in elkaar en geeft geen teken van leven meer. Elke minuut telt, maar wat kunt u ondernemen zolang de hulpdiensten er niet zijn? Dankzij cardiopulmonaire reanimatie (CPR) met telefonische assistentie is het mogelijk niet passief toe te kijken en levens te helpen redden. Het idee komt overgewaaid uit de Verenigde Staten, waar de techniek al tien jaar wordt gebruikt. Recent werd het A.L.E.R.T.-protocol* ingevoerd in alle Belgische hulpcentra. Een federaal proefproject evalueert momenteel de volksgezondheidsimpact van deze aanpak voor de begunstigden.

* (Algorithme Liégeois d'Encadrement à la Réanimation par Téléphone, gebaseerd op de controle van het bewustzijn, het vrijmaken van de luchtwegen en hartmassage)

Tijd is leven

Een hartstilstand vergt onmiddellijk ingrijpen. Het duurt echter gemiddeld zeven minuten eer de gespecialiseerde hulpdiensten na een oproep ter plaatse zijn.

Precies om die tussentijd van zeven minuten nuttig te besteden werd CPR met telefonische assistentie in het leven geroepen.

Het hart is te vergelijken met een pomp, en bij een hartstilstand komt het erop aan die pomp weer aan de praat te krijgen om zuurstofrijk bloed naar de hersenen te pompen. Elke minuut die verstrijkt, verkleint de overlevingskansen van het slachtoffer met ongeveer 10%. De eerste vier tot zes minuten zijn van vitaal belang om onherstelbare hersenletsels te voorkomen, waardoor een klinische dood onafwendbaar zou worden. Zonder cardiopulmonaire reanimatie zou slechts 5% van de slachtoffers (ongeacht leeftijd en onderliggende pathologie) levend in een ziekenhuis aankomen.

Jammer genoeg stelt men vast dat zelfs mensen die leerden reanimeren 90% van hun mogelijkheden verliezen wanneer ze zo'n noodsituatie echt meemaken. Dan blijkt pas wat de meerwaarde van CPR

Een geslaagde reanimatie via de telefoon

In het centrum 100/112 van Luik loopt een oproep binnen van een dame: haar vriendin is flauwgevallen. Het slachtoffer heeft enkele weken tevoren een hersenbloeding gehad en herstelde daar thuis van.

De telefonist vergewist zich ervan dat de dame haar vriendin wil en kan helpen en steekt dan van wal: "We gaan nu samen het leven van uw vriendin redden!" Vervolgens verstrekt hij stap voor stap instructies aan de gelegenheidsredster: "Spreek tegen het slachtoffer. Reageert ze? Nee? Neem haar bij de schouders en schud zachtjes. Geen beweging? Kantel haar hoofd naar achter en til haar kin op met uw andere hand. Controleer haar ademhaling. Nog altijd geen reactie? Goed, dan ga ik u nu precies zeggen wat u moet doen. Leg uw handen in het midden van haar borstkas en geef 100 hartmassages per minuut. Leg uw gsm neer maar blijf aan de lijn en ga door tot de hulpdiensten aankomen. Ik blijf in contact met u, dus ga uw gang als u vragen hebt!" Intussen werd de mobiele urgentiegroep (MUG) gewaarschuwd, aangezien alles op een hartstilstand wijst.

Het gespecialiseerde MUG-team is snel ter plaatse. Het slachtoffer overleeft dankzij de koelbloedigheid van haar vriendin en de instructies van de 100/112-centrale. Voor iedereen een enorme opluchting...

met telefonische assistentie betekent: de telefonist in het hulpcentrum 100/112 blijft in rechtstreeks contact met de oproeper en geeft nauwkeurige instructies. Bij twijfel kan de oproeper bijkomende vragen stellen zonder dat de reanimatieprocedure stilvalt. Dankzij de telefonische assistentie halen de hulpdiensten na aankomst drie keer betere resultaten, zonder bijkomende kosten.

Zijn er risico's?

Wat gebeurt er als de oproeper zich verkijkt op de situatie en het hulpcentrum daaruit ten onrechte afleidt dat het om een hartstilstand gaat terwijl het slachtoffer 'gewoon' flauwgevallen is, een epilepsieaanval heeft of een diabeticus is die een te lage bloedsuikerspiegel heeft?

Nulrisico bestaat uiteraard niet, maar een ervaren telefonist kan aan de hand van doelgerichte vragen vrij snel achterhalen wat precies het probleem is en

inschattingsfouten maximaal vermijden. Hij kan hiervoor de Belgische Handleiding voor Medische Regulatie raadplegen. Deze informatie wordt geregeld bijgewerkt o.l.v. specialisten in de urgentiegeneskunde.

Kan het slachtoffer door de reanimatie niet verwond raken?

Uit ervaringen in het buitenland blijkt dat in slechts 2% van de gevallen kleine letsels worden toegebracht door mensen die zonder ervaring hulp

proberen te bieden. Op 1700 onderzochte gevallen bleek de CPR slechts in drie situaties niet correct te zijn toegepast, met beperkte letsels aan de borstkas tot gevolg. Maar zelfs in het slechtste geval zijn gebroken ribben nog altijd minder erg dan een leven dat verloren gaat.

CPR via de telefoon blijkt over het algemeen erg veilig. De beperkingen hebben vooral te maken met het feit dat oefenen op een pop de situatie op het terrein niet goed weergeeft en dat het onmogelijk is bij het aanleren een panieksituatie te simuleren.

Wat u nog moeten weten...

Nogal wat potentiële redders durven niet in te grijpen omdat ze bang zijn het slachtoffer te verwonden of niet goed te weten wat ze moeten doen. Hier geldt het principe van de 'minste van twee kwalen': men moet kiezen tussen twee alternatieven die schadelijk kunnen zijn (ingrijpen met het risico dat men letsels toebrengt of niets doen en zich daardoor schuldig maken aan het niet bijstaan van een mens in gevaar) en kiest voor het minst nadelige.

In de praktijk zal de telefonist in het noodcentrum altijd aan de oproeper vragen of hij/zij bereid is om actief mee te werken, aangezien het gaat om medewerking op vrijwillige basis.

Cijfers en feiten over hartstilstand

- ▶ Jaarlijks overlijden in Europa 700.000 mensen aan een hartstilstand.
- ▶ Het kost de hulpdiensten gemiddeld zeven minuten om ter plaatse te geraken.
- ▶ Bij een hartstilstand telt elke seconde. Het gevaar voor onherstelbaar letsel of overlijden neemt van minuut tot minuut toe. Onmiddellijk ingrijpen is noodzakelijk.
- ▶ Mensen die buiten een ziekenhuis een hartstilstand krijgen, overleven dat in 92% van de gevallen niet.
- ▶ Minder dan een derde van de slachtoffers van een hartstilstand buiten een ziekenhuis krijgt hulp van omstanders.
- ▶ Reanimatie die onmiddellijk na een hartstilstand wordt toegepast verdubbelt of verdrievoudigt zelfs de overlevingskansen.

